

NIEUWSBRIEF STICHTING HANS KOX

April 2008

Geachte lezers en vrienden van de Stichting,

Graag nog een laatste nieuwsbrief met informatie over Hans Kox, voordat we in september bij u terugkeren naar wij hopen na een voor u allen fijn voorjaar, heel goede zomer, en dat alles in alle opzichten.

Hartelijke groet,
Bestuur Stichting Hans Kox

www.hanskox.nl

tel. 023 – 5311701

DOCUMENTAIRE VAN DE NPS OVER HANS KOX

De NPS heeft een zeer uitgebreide documentaire over Hans Kox gemaakt.

Hiervoor zijn gedurende een paar dagen, en tijdens de repetities van de 5e symfonie opnamen gemaakt.

Het resultaat is op televisie te zien op :

Zondag 20 april, NPS Matinee, 13.00 uur, documentaire

Maandag 21 april, NPS Klassiek, rond middernacht, registratie van Kox' 5e symfonie

AGENDA CONCERTEN

Vrijdag 25 april 2008

Vredenburg Utrecht, Leidsche Rijn, 20.15 uur

Wereldpremière, "Those Evenings of the Brain" songs to the poetry of Emily Dickinson

Musici

Radio Kamer Filharmonie

Joshua Bell vioolsolist en dirigent

Otto Tausk dirigent

Valdine Anderson sopraan

Programma

Elgar

Kox

Beethoven

Mendelssohn

Tevens live op radio 4

Zondag 27 april 2008

Concertgebouw, Amsterdam, 11.00

Zie boven behalve Beethoven

Tevens

tevens live op radio 4

TERUGBLIK

Dan graag een terugblik op de 5e symfonie en "Die Ewige Wiederkehr" beschreven door ons bestuurslid Henk Stoop.

Een integrale weergave van de recensie in De Telegraaf en tot slot een korte samenvatting van de recensie in Trouw beiden over de 5e symfonie.

Twee werken van Kox:

"Die ewige Wiederkehr" en de Vijfde Symfonie, resp. op 9 maart te Arnhem door het Gelders Orkest o.l.v. Arild Remmereit en op 15 maart j.l. te Amsterdam door het Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Jaap van Zweden

Wanneer men een nieuw werk van Kox voor de eerste keer hoort, wordt men gewoonlijk aanvankelijk getroffen door de grote maar nog weinig gedifferentieerde indruk die het maakt. De luisteraar wordt geconfronteerd met zeer compacte gehelen, waarvan het niet eenvoudig is er direct structuren in te onderkennen. Bij de beide hoekdelen van de Vijfde Symfonie verkeren we – in tegenstelling tot "Die ewige Wiederkehr" – in de gelukkige omstandigheid, dat deze al eerder – in 2006 – zijn uitgevoerd. Wie, 'gewapend' met deze luisterervaring, nu de uitvoering van het gehele werk hoorde, heeft zich – ondanks het door sommigen zo genoemde 'caleidoscopische karakter' – een beeld kunnen vormen van de totaalstructuur van deze symfonie.

Literatuurhistorici als Dr Jos J.Gielen en in Duitsland Dr Hermann Ammon hebben op overtuigende wijze duidelijk gemaakt, dat vernieuwing geen vernieling is: steeds zullen – de ene keer meer evident dan de andere keer – bepaalde verworvenheden hun invloed blijven uitoefenen. Als Hans Kox een traditionalist genoemd wordt, wordt dat soms negatief bedoeld, alsof hij te uitsluitend in het verleden zou zijn blijven hangen., maar ook als epitheton ornans, waarbij Kox als een kunstenaar gezien wordt, die zich – onder gebruikmaking van wat het heden aan vernieuwingen voortgebracht heeft – van de grote lijn van de cultuurhistorische ontwikkeling steeds terdege bewust blijft.

In de beide hier besproken werken is ondanks het door velen gesignaleerde fragmentarische karakter ervan zeker ook een sterke

strucuurvormende tendens bespeurbaar. Uit wat eeuwenlang als sonatevorm bestond hebben zich bij Kox structuren ontwikkeld, waarin zich – nu eens op meer soepele wijze, dan weer met vehement wikkend geweld – verplaatsingen en verschuivingen voordoen in nieuw door de componist ontwikkelde tonale, metrische en ritmische centra, die op eclatante wijze getuigenis afleggen van Kox' grote originaliteit en schier onuitputtelijke fantasie.

Wat Kox' werken verder en vooral tot gehelen samenbindt, is de eraan ten grondslag liggende filosofie. In de op dinsdag 18 maart j.l. op Radio 4 uitgezonden Zaterdagmatinee gaf Hans Kox – geheel tegen zijn gewoonte – een nadere uiteenzetting van zijn bepaald niet optimistische wereldbeschouwing. Echter, in deze uiteenzetting en vooral ook het derde deel van de symfonie, alsook in “Die ewige Wiederkehr”, is in diverse passages goed hoorbaar, dat er volgens Kox toch nog hoop op kan bestaan, dat de mensheid andere, verstandiger wegen in zal slaan. Een goede gedachte wellicht om deze bespreking te besluiten.

Henk Stoop

Sterke première van Kox' Vijfde

In opdracht van de Matinee voltooide Hans Kox zijn Vijfde symfonie 'Umbræ futuræ' (Schaduw van de toekomst). Ondanks licht gekrakeel over het honorarium, beleefde het werk zaterdag zijn première in het Amsterdamse Concertgebouw. Jaap van Zweden, pleitbezorger van de inmiddels 77-jarige componist, dirigeerde het Radio Filharmonische Orkest. Kox nam na afloop samen met het orkest en de dirigent het applaus in ontvangst.

Kox componeerde een paar jaar geleden al twee delen van de nieuwe symfonie. Toen ontstond op verzoek van het Concertgebouworkest een zelfstandig orkestwerk, eveneens 'Umbræ futuræ' gedoopt. Dat dit deel zou gaan uitmaken van de Vijfde, stond al vast. Kox' 'Schaduw' is geen programmatische muziek, maar de schaduw van Sjostakovitsj is alomtegenwoordig. Het werk is een hommage aan de door Kox bewonderde Rus, die net als hijzelf een overtuigd symfonicus was. Op tal van plaatsen kleurt het motief dat Sjostakovitsj aan zijn eigen naam heeft ontleend, de muziek.

De vijfdelige symfonie duurt ongeveer een drie kwartier en vertoont een hechte structuur in de fragmentarische opbouw. Binnen de delen wisselen rust en sereniteit af met een kakofonie van klanken. Blazers en strijkers verkeren tussen de climaxen door voortdurend met elkaar in dialoog, waarbij de eerste sectie solistische rollen vervult tegen een achtergrond van zoemende cello's en hoge violen.

Van Zweden is de aangewezen persoon om dit werk te dirigeren, gezien zijn eerdere lofuitingen over de componist. In de onwrikbare hoekdelen legde hij een rijkdom aan details bloot, en in het middelste Adagio bracht het geïnspireerd spelende Radio Filharmonisch Orkest de lyriek tot volle bloei. Zo hielden dirigent en orkest een overtuigend pleidooi voor de symfonische muziek van Hans Kox, en herbevestigden ze daarmee de prominente plaats die de componist in het Nederlandse muziekleven toekomt.

Voor de pauze klonk het Eerste vioolconcert van Sjostakovitsj met als solist de in 1985 geboren Sergey Khachatryan. Kun je zo jong al de diepe ellende van een onderdrukt componist vertolken? Ja, dat kan, hoewel gezegd moet worden dat snelle tempi en doldwaze streektechnieken de Armeen een fractie beter afgingen dan de langzame delen. Terwijl het orkest om hem heen sloop, leidde de violist zijn publiek met een ontwapend gemak door de grimmige wereld van stalinistisch Rusland. Helaas is vobrato voor hem geen bijzonderheid, maar gewoonte. Desondanks speelde Khachatryan onverstoorbaar en moeiteloos de weldadige passages en angstaanjagende uithalen. Een razend knappe prestatie van dit viooltalent.

Uitzendingen: dinsdag om 20 uur via Radio 4 en (onder voorbehoud) op 20/4 om 13 uur (Kox) en 4/5 om 13 uur (Sjostakovitsj) via Nederland 2, met herhalingen op 21/4 en 5/5 rond middernacht.

Frederike Berntsen

De Telegraaf, 17 maart 2008

Deze nieuwsbrief besluiten we met een zinssnede uit de recensie van Kees Arntzen verschenen in Trouw op 17 maart 2008

Naast veel paukengeweld en grootse tutti passages, gaf hij ook aandacht aan het kleine, bijvoorbeeld door dankbare soli voor fluit en klarinet. Noch een te grote lengte, noch de kaleidoskopische aanpak speelde deze symfonie parten, die daarom dan ook maar weer gauw op de lessenaars moet verschijnen.

